МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДНУ "ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЛАТВІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «SILAVA» (ЛАТВІЯ)

ЛОДЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ПОЛЬЩА)

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЛИТОВСЬКА ІНЖЕНЕРНА КОЛЕГІЯ» (ЛИТВА)

ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК У ПРАЗІ (ЧЕХІЯ)

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ДСГП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

ГО «ЛІСОВІ ІНІЦІАТИВИ І СУСПІЛЬСТВО»

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

«Сучасні виклики і актуальні проблеми лісівничої освіти, науки та виробництва»

16 квітня 2026 року, м. Біла Церква

Біла Церква
2026

ЗМІСТ

Секція 1. АНАЛІЗ СТАНУ ЛІСОВОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Linas Daubaras FOREST THERAPY IN LITHUANIA 10

Войналович І.М., Демчук Л.І. ДУАЛЬНА ОСВІТА В ЛІСОВОМУ СЕКТОРІ (ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» З ДП "ЛІСИ УКРАЇНИ") 10

Гаюк Н.В., Михайленко О. В. ХІМІЯ В ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ 13

Герасимчук О.П. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ MICROSOFT EXCEL І PTC MATHCAD ДЛЯ БІОМЕТРИЧНОЇ ОБРОБКИ ЛІСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ 15

Демчук Л.І, Русецька Н.М. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛІСОВОЇ ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ 2026 РОКУ 18

Зібцева О.В. ЧИ Є ОПТИМАЛЬНА ЛІСИСТІСТЬ УКРАЇНИ ДІЙСНО ОПТИМАЛЬНОЮ? 21

Кірейцева Г.В., Хоменко С.В., Демчук Л.І. ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЛІСОВОЇ НАУКИ ТА ТУРИЗМУ 23

Пахомова І.А. ПРОЄКТ «ЛІСОСВІТА: НАВЧАЙ-НАДИХАЙ-ЗАХИЩАЙ» ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ УЧНІВСЬКИХ ЛІСНИЦТВ 25

Хрик В.М. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА НА ОСНОВІ ІНТЕГРАЦІЙНО-МОДУЛЬНОГО ПІДХОДУ 29

Секція 2. ЛІСОЗНАВСТВО І ЛІСІВНИЦТВО

Волянський В.О. ТИПОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ ДП «ВОЛИНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ ЛІСГОСП» ЯК ОСНОВА ВИРОЩУВАННЯ КОРІННИХ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ 32

Дебринюк В.Ю. ЛІСІВНИЧО-ТАКСАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА СМЕРЕКОВИХ ПРАЛІСІВ В ЧИВЧИНО-ГРИНЯВСЬКИХ ГОРАХ 34

Кімейчук І.В., Кожушко О.В. ВИРОЩУВАННЯ БЕЗСУЧКОВОЇ

ДЕРЕВИНИ ЗА МЕТОДОМ П.Г. КРОТКЕВИЧА У ТОМИЛІВСЬКОМУ ЛІСНИЦТВІ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ «СТОЛИЧНИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ» 37

Корінець А.М. СУЧАСНИЙ СТАН СОСНОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ У РІВНЕНСЬКОМУ ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ 40

Матусяк М.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДНОГО ПОНОВЛЕННЯ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО ТА СУПУТНІХ ДЕРЕВНИХ ВИДІВ В УМОВАХ ПОДІЛЛЯ 43

Новак А.А. ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСОВОГО ФОНДУ БРУСТУРЯНСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА ФІЛІЇ „КАРПАТСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ОФІС” 46

Пенькова С.В. ПРИРОДНЕ ПОНОВЛЕННЯ ЯСЕНА ЗВИЧАЙНОГО В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ 49

Сухомудь С.О., Мельник-Шамрай В.В. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР У ПОЛІССІ ЗА УМОВ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН 50

Тарнопільська О.М., Мусієнко С. І., Кобець О.В., Лук’янець В.А. ВПЛИВ РУБОК ДОГЛЯДУ НА НАДЗЕМНУ ФІТОМАСУ ШТУЧНИХ НАСАДЖЕНЬ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ В ПІВНІЧНОМУ СТЕПУ УКРАЇНИ 53

Секція 3. ЛІСОВА ТАКСАЦІЯ, ЛІСОВПОРЯДКУВАННЯ

Herasymchuk O.P., Korolchuk A.M. TAXATION SUPPORT OF FOREST INVENTORY WORKS USING SMALLFOREST 57

Heorhiy Hrynyk,Yurii Tymchak MODELING OF THE TAPER EQUATION OF NORWAY SPRUCE STEMS IN THE PREVAILING TYPES SITE CONDITIONS OF THE MID-MOUNTAIN BELT OF THE UKRAINIAN CARPATHIANS 60

Robert Tomusiak, Wojciech Sadza, Rafał Wojtan, Heorhiy Hrynyk BACK TO NÄSLUND? HEIGHT-DIAMETER MODELS FOR SCOTS PINE STANDS OF DIFFERENT AGE CLASSES IN CENTRAL POLAND 62

Arkadiusz Bruchwald, Robert Tomusiak, Rafał Wojtan EMPIRICAL FORMULAS FOR STEM FORM FACTORS OF POLAND'S MAIN TREE SPECIES 64

Шита О.П., Шаповалова А.В. ЛІСІВНИЧО-ТАКСАЦІЙНА

ХАРАКТЕРИСТИКА, ДИНАМІКА РОСТУ ТА САНІТАРНИЙ СТАН ВІКОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО (*QUERCUS ROBUR* L.) В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 66

Секція 4. ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ І РЕКУЛЬТИВАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ

Глібко В.Р., Мельник-Шамрай В.В. ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЕВНИХ ПОРІД ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕГРАДОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ 70

Тарнопільський П.Б., Румянцев М.Г., Тарнопільська О. М. ШТУЧНІ ЛІСОВІ НАСАДЖЕННЯ НА РЕКУЛЬТИВОВАНИХ ЗЕМЛЯХ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ 72

Тимошенко Л.М. ВОЄННІ ЧИННИКИ ДЕГРАДАЦІЇ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ 76

Чайка Т.О. АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЯ ТА ЦИРКУЛЯРНІ ПІДХОДИ ДО РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ДЕГРАДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД 79

Секція 5. ЛІСОВЕ НАСІННИЦТВО, РОЗСАДНИЦТВО ТА ЛІСОВІ КІЛЬТУРИ

Dr. Vilda Grybauskiene, Gitana Vyciene, Vygintas Valiunas OPTIMIZATION OF IRRIGATION MANAGEMENT FOR FOREST SEEDLING PRODACTION 82

Vitenko V. THEORETICAL AND APPLIED FOUNDATIONS OF REPRODUCTION AND CULTIVATION OF ORNAMENTAL FORMS OF MORUS ALBA L. IN UKRAINE 83

Блистів В.І., Гула Л.О. СОСНА КАЛАБРІЙСЬКА (*PINUS BRUTIA* TEN.) - ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ У ПІВДЕННІЙ МЕЖІ ЛІСОСТЕПУ 85

Блистів В.І., Протас Т.І., Гонтар В.С. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОНАСІННЄВИХ ПЛАНТАЦІЙ ЛІВОБЕРЕЖНО-ДНІПРОВСЬКОГО ЛІСОСТЕПОВОГО ТА ПРИСТЕПОВОГО РЕГІОНІВ ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ В УКРАЇНІ 88

Голуб С.М. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ *QUERCUS ROBUR* L. В УМОВАХ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ 91

ХАРАКТЕРИСТИКА, ДИНАМІКА РОСТУ ТА САНІТАРНИЙ СТАН ВІКОВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО (*QUERCUS ROBUR* L.) В УМОВАХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ 66

Секція 4. ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ І РЕКУЛЬТИВАЦІЯ ЗЕМЕЛЬ

Глібко В.Р., Мельник-Шамрай В.В. ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЕВНИХ ПОРІД ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДЕГРАДОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ 70

Тарнопільський П.Б., Румянцев М.Г., Тарнопільська О. М. ШТУЧНІ ЛІСОВІ НАСАДЖЕННЯ НА РЕКУЛЬТИВОВАНИХ ЗЕМЛЯХ ЖИТОМИРСЬКОГО ПОЛІССЯ 72

Тимошенко Л.М. ВОЄННІ ЧИННИКИ ДЕГРАДАЦІЇ ЛІСОВИХ ЕКОСИСТЕМ 76

Чайка Т.О. АГРОЛІСОМЕЛІОРАЦІЯ ТА ЦИРКУЛЯРНІ ПІДХОДИ ДО РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ДЕГРАДОВАНИХ ЗЕМЕЛЬ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД 79

Секція 5. ЛІСОВЕ НАСІННИЦТВО, РОЗСАДНИЦТВО ТА ЛІСОВІ КІЛЬТУРИ

Dr. Vilda Grybauskiene, Gitana Vyciene, Vygintas Valiunas OPTIMIZATION OF IRRIGATION MANAGEMENT FOR FOREST SEEDLING PRODACTION 82

Vitenko V. THEORETICAL AND APPLIED FOUNDATIONS OF REPRODUCTION AND CULTIVATION OF ORNAMENTAL FORMS OF MORUS ALBA L. IN UKRAINE 83

Блистів В.І., Гула Л.О. СОСНА КАЛАБРІЙСЬКА (*PINUS BRUTIA* TEN.) - ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИД ДЛЯ ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ У ПІВДЕННІЙ МЕЖІ ЛІСОСТЕПУ 85

Блистів В.І., Протас Т.І., Гонтар В.С. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОНАСІННЄВИХ ПЛАНТАЦІЙ ЛІВОБЕРЕЖНО-ДНІПРОВСЬКОГО ЛІСОСТЕПОВОГО ТА ПРИСТЕПОВОГО РЕГІОНІВ ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ В УКРАЇНІ 88

Голуб С.М. ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ *QUERCUS ROBUR* L. В УМОВАХ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ ВОЛИНСЬКОГО ПОЛІССЯ 91

Даниленко О.М., Румянцев М.Г. ВПЛИВ КОМПЛЕКСНИХ ДОБРИВ «PARTNER» ТА «PLANTAFOL» НА БІОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ І ВИХІД СТАНДАРТНИХ СІЯНЦІВ ДУБА ЗВИЧАЙНОГО ІЗ ЗАКРИТОЮ КОРЕНЕВОЮ СИСТЕМОЮ В ДП «ХАРКІВСЬКА ЛНДС» 93

Єлісавенко Ю.А., Юрків З.М., Василевський О.Г., Румянцев М.Г., Тарнопільський П.Б. ПЕРСПЕКТИВИ ІНТРОДУКЦІЇ КАРІЇ ПЕКАН В ЛІСОВІ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 96

Іванюк А.П., Васьків М.О., Чеб Ю.О. ОЦІНЮВАННЯ РОЗГАЛУЖЕНОСТІ СТОВБУРА *FAGUS SYLVATICA* L. У ГЕОГРАФІЧНИХ КУЛЬТУРАХ УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ 99

Плотнікова О.М. ОСОБЛИВОСТІ РЕПРОДУКЦІЇ ПСЕВДОТСУГИ МЕНЗІСА У ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕННЯХ ПЕРЕДКАРПАТТЯ 102

Распопіна С.П. ПЕРСПЕКТИВИ ІНТРОДУКЦІЇ МОДРИНИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ У СЛОБОЖАНСЬКОМУ ЛІСОТИПОЛОГІЧНОМУ РАЙОНІ 104

Румянцев М.Г., Тарнопільський П.Б., Ющик В.С. ПОКАЗНИКИ РОСТУ ТА ЗБЕРЕЖУВАНОСТІ П’ЯТИРІЧНИХ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ДУБА ЗВИЧАЙНОГО, СТВОРЕНИХ РІЗНИМИ МЕТОДАМИ ТА ВИДАМИ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ, В ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ 107

Шлончак Г.А., Лавренюк О.А., Куклишин В.О. ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ СЕЛЕКЦІЙНИХ ОБ`ЄКТІВ ДП «КЛАВДІЄВСЬКА ЛНДС» ДЛЯ СХІДНОПОЛІСЬКОГО РЕГІОНУ 110

Юрків З.М., Єлісавенко Ю.А., Ткачук О.М., Нейко О.В. СУЧАСНИЙ СТАН ТА РІВЕНЬ РЕПРОДУКЦІЇ РОДИННОЇ ЛІСОНАСІННОЇ ПЛАНТАЦІЇ ПСЕВДОТСУГИ МЕНЗІСА В УМОВАХ ДП «ВІННИЦЬКА ЛНДС» 113

Секція 6. ГЕНЕТИКА, СЕЛЕКЦІЯ, БІОТЕХНОЛОГІЇ В ЛІСОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Терещенко Л.І. ДОСЛІДЖЕННЯ РОСТУ ТА СТАНУ РОСЛИН РОДУ *PINUS* У ПІНЕТУМІ ЗМІЇВСЬКОГО НАДЛІСНИЦТВА 118

Філіпова Л.М., Мацкевич В.В., Мельниченко О.М. ЕНДО- ТА ЕКЗОГЕННІ ФАКТОРИ РОСТУ САДЖАНЦІВ ПАВЛОВНІЇ ІЗ КОРЕНЕВИХ ЖИВЦІВ 121

Філіцька О.О., Самойлик М.О., Лозінський М.В. БІОТЕХНОЛОГІЧНІ

УДК 630*181.8
Юрків З.М., канд. с-г. наук, доцент
Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
yurkivzm@gmail.com
Єлісавенко Ю.А., канд. с-г. наук, старший науковий співробітник
Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
yelis2009@ukr.net
Ткачук О.М., канд. с-г. наук, доцент
Черкаський державний технологічний університет
tkachyk.oksana1988@gmail.com
Нейко О.В., молодший науковий співробітник
Державне підприємство «Вінницька лісова науково-дослідна станція»
olena.kolchanova@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РІВЕНЬ РЕПРОДУКЦІЇ РОДИННОЇ ЛІСОНАСІННОЇ ПЛАНТАЦІЇ ПСЕВДОТСУГИ МЕНЗІСА В УМОВАХ ДП «ВІННИЦЬКА ЛНДС»

Висвітлено питання природного ареалу поширення та особливостей інтродукції псевдотсуги Мензіса в Україні, перспективності даного виду в наших умовах, сучасного стану та репродуктивної здатності родинної плантації виду в умовах ДП «Вінницька ЛНДС».
Ключові слова: псевдотсуга Мензіса, родинна лісонасінна плантація, репродукція, поширення, інтродукція, акліматизація.

Yurkiv Zinovy
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"
Yelisavenko Yurii
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"
Tkachuk Oksana
Cherkasy State Technological University
Neyko Olena
State Enterprise "Vinnytsia Forest Research Station"

CURRENT CONDITION AND REPRODUCTIVE PERFORMANCE OF THE FAMILY FOREST SEED PLANTATION (*PSEUDOTSUGA MENZIESII*) UNDER THE CONDITIONS OF SE “VINNYTSIA FOREST RESEARCH STATION”

The paper addresses the natural distribution range and specific features of the introduction of Pseudotsuga menziesii in Ukraine, the prospects of this species under local conditions, as well as the current state and reproductive capacity of its family plantation within the SE “Vinnytsia Forest Research Station”.
Keywords: Pseudotsuga menziesii, family forest seed plantation, reproduction, distribution, introduction, acclimatization.

Багато вітчизняних та зарубіжних науковців [1, 2, 4-6, 8] стверджують, що на території ареалу псевдотсуга Мензіса *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco вважається однією із найбільш цінних, високопродуктивних хвойних лісотвірних видів, а на території Європи – найважливішим хвойним інтродуцентом. Псевдотсуга, як вид була відкрита у 1792 р. А. Мензієсом на

південному заході Канади. Вперше цей вид описав шотландський ботанік А. Ламберт у 1803 році і назвав його *Pinus taxifolia*. З часу як псевдотсуга Мензіса стала відома широкому загалу, видова назва змінювалась багато разів. Уперше сучасна назва виду була описана у 1953 році, коли у збірнику лісового управління департаментом землекористування США повідомлялось, що відповідно до міжнародних правил ботанічної номенклатури *Pseudotsuga taxifolia* Britt. присвоєно нову видову назву *Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco [2, 8].

Батьківщиною псевдотсуги Мензіса є північний захід Америки, де вона поширена від Британської Колумбії до Каліфорнії і від Тихоокеанського узбережжя до Каскадних гір. Ареал псевдотсуги Мензіса простягається вздовж узбережжя від 38^0 до 51^0 північної широти. Протяжність її ареалу з півночі на південь становить близько 2000 км, із заходу на схід – 300 км, тобто вид зростає на загальній площі близько 14 млн. га [2, 5].

Псевдотсузі Мензіса притаманна значна екологічна пластичність щодо кліматичних умов за межами ареалу. Це пояснює широке поширення екзота на території Європи у аналогічних чи подібних ареалу кліматичних і лісорослинних умовах. У місцях інтродукції насадження виду є стійкими до впливу різного роду негативних факторів.

На території України перші лісові культури псевдотсуги Мензіса, невеликими площами (по 0,5-0,6 га), були створені на початку XX століття у Карпатському регіоні, на висоті від 250 до 850 м н.р.м. Насіння для створення лісових культур використовували з дерев природного ареалу, а також і завезеного з Німеччини, де росли вже насіннєносні екземпляри, які пройшли акліматизацію.

Більш ніж 100-річний досвід вирощування псевдотсуги Мензіса на території України свідчить, що вид добре акліматизувалася і за продуктивністю переважає всі аборигенні хвойні лісотвірні види у аналогічних лісорослинних умовах нашої держави. Цьому значною мірою сприяють відповідні лісорослинні умови, а також процеси глобального потепління, що за останні роки є досить впливовими і наближають умови вирощування псевдотсуги Мензіса в наших умовах інтродукції до умов ареалу походження.

Досліджуючи ріст та стан потомств кращих дерев псевдотсуги Мензіса у молодому віці на північному сході України С. А. Лось, В. Г. Григорьєва та ін. [6] порівнювали її із видами, які вже довгий час ростуть на цій території України і добре адаптувалися (ялина європейська, дуб звичайний). Згідно результатів їхніх досліджень висота псевдотсуги Мензіса (віком 7 років) у цих лісорослинних умовах становила 1,5-2,5 м. У межах потомств варіювання за цими показниками становило від 13,6 до 51,2 %, а між потомствами – 14,7 %. При цьому максимальна висота дерев сягала 3,3-3,5 м, що у свою чергу значно перевищувало показники ялини європейської, висота кращих дерев якої становила 2,1 м та дуба звичайного – 2,4 м.

За результатами наявних наукових досліджень [2, 4, 5, 8], можна стверджувати, що псевдотсуга Мензіса в умовах України є перспективним, мало розповсюдженим та недостатньо вивченим видом щодо багатьох аспектів його

росту, розвитку, репродуктивної здатності та особливостей практичного використання.

Сучасний стан насінного потенціалу виду в умовах України, передусім для регіонів відтворення лісів Лісостепу, недостатньо вивчений. У науковій літературі є лише фрагментарні згадки щодо часу заготівлі шишок, і майже відсутні дані, щодо наявності, стану, репродуктивної здатності об'єктів ПЛНБ та посівних якостей насіння цього екзота. Вагомим поступом у дослідженні репродукції псевдотсуги Мензіса стали роботи Андрія Штогрина у регіоні Українських Карпат [7]. Автором доведено значний еколого-лісвничий потенціал використання цього виду у низькогір'ї та передгірській смузі лісів Українських Карпат.

У межах селекційного комплексу ДП «Вінницька ЛНДС», Турбівське лісництво, кв. 42, вид. 2, у 2013-му році було створено родинну плантацію псевдотсуги Мензіса на площі 4,0 га. Плантація була створена шляхом висаджування 2-річних сіянців, отриманих від лабораторії селекції УкрНДІЛГА. Сіянці були вирощені із насіння, заготовленого на ділянці дослідних культур хвойних інтродуцентів, яка розташована у Південному лісництві (квартал 129, виділ 9). Для створення плантації було використано 17 родин.

У віці 13 років, псевдотсуги Мензіса почала вперше формувати повноцінні шишки (див. рис). Збереженість більшості родин від їх початкової кількості у 2023 році становила більше 50,0%. Найменший відсоток збереженості мали родини № 6-15 (28,6%) та № 3-1 (41,7%), найбільший – № 9-3 (77,8%) та № 6-2 (76,5%). Середня збереженість родин становила 57,4%.

На плантації переважали дерева відмінного та доброго стану, їх чисельність становила 43,5% та 37,7% відповідно. Найбільшу кількість дерев відмінного стану 50,0 % і більше мали родини № 2-11, суміш, 6-15, 3-16 та 5-19. В родинах № 6-2, 9-3, 5 3-6, 1-5, 3-1, 6-15 переважали дерева доброго стану. Середня кількість дерев задовільного стану становила 15,4%. Найбільший відсоток дерев задовільного стану мали родини № 1-6 (50,0%) та № 11-18 (34,8%), найменший – № 5-1 (7,8%) та № 4-2 (8,3%). Дерева незадовільного стану були зафіксовані у родин № 3-6, 5-1, 5-19, 9-1, 11-4 та 1 (суміш), їх чисельність становила 3,4 % від загальної кількості дерев на плантації.

Станом на осінь 2025-го року найвищою продуктивністю за висотою (7-8 м) характеризувалися наступні родини: 1-5, 1-6, 3-6, б/н та суміш. Максимальна висота дерев цих потомств становила 8,0-8,5 м. Найнижча продуктивність була у родин 11-4, 8-1, 4р, 8-1 (середня висота – 6,1-6,4). Розподіл потомства дерев псевдотсуги Мензіса на родинній плантації за станом вказує на переважання 2-ї категорії. Дещо кращим станом відрізнялися потомства: 1-6, 2-11, 4-2. Кращі характеристики за прямизною стовбура були у родин 1-5, 2-11, 5-19 (середній бал за прямизною 1,6-1,8). У 2025-му році дерева відрізнялися низьким рівнем репродукції (середній бал інтенсивності утворення шишок по плантації становив 0,2). У окремих дерев родин 5-1, 11-4, 4-2, рівень репродукції становив 4-5 балів.

Рис. **Насіннєношення псевдотсуги Мензіса на родинній плантацій ДП «Вінницька ЛНДС», Турбівське лісництво, кв. 42, вид. 2** (*осінь 2025р.*)

Слід відзначити, що за даними Барсукова Т.Л. [1] врожайність лісонасінних плантацій псевдотсуги Мензіса на території Білорусії у віці 10-15 років складає 2,5 кг/га насіння, у 16-20 років – 7 кг/га, 21-35 років – 10 кг/га.

Середній бал розвитку крони становив 3,0, що вказує на переважання дерев із добре розвиненими кронами. Найбільшими параметрами крон відрізнялися родини: 1-5, 1-6, 4-2, 5-1, 9-3, б/н (бал 3,6-5,0). Середній приріст пагонів останнього року становив близько 19,0 см. Найвищі прирости останнього року були зафіксовані у родин: 1-6, 1-5, суміш (19,3-23,5 см). Значно нижчі прирости останнього року були у дерев родин 11-4, 8-1. Прирости минулого року були найвищими у потомств 1-5, 1-6, 13-1, 2-11, б/н, суміш (16,4-19,5 см).

Висновки. За результатами проведених досліджень у 2025-му році на родинній плантації псевдотсуги Мензіса закладеній 2013-го року, у межах селекційного комплексу підприємства встановлено: найвищою продуктивністю за висотою (7-8 м) характеризувалися родини: 1-5, 1-6, 3-6, б/н та суміш; дерева перебували у доброму стані (переважаюча категорія стану - 2,0), дещо кращим станом відрізнялися потомства: 1-6, 2-11, 4-2; кращі характеристики за прямизною стовбура були у родин 1-5, 2-11, 5-19; виявлено низький рівень репродукції (середній бал інтенсивності утворення шишок по плантації становив 0,2), проте у окремих дерев родин 5-1, 11-4, 4-2, рівень репродукції становив 4-5 балів.

Список використаної літератури

1. Барсукова Т.Л. Возможности организации семенной базы псевдотсуги в условиях Беларусии / Т.Л. Барсукова // Труды Белорусского государственного технологического университета. – Минск, – 2009. – Вып. XVII. – С. 144-146.

2. Бродович Т.М. Акклиматизация и адаптация дугласии тиссолистной в лесных насаждениях Запада УССР / Т.М. Бродович // Лесн. журн. – 1978. – № 4. – С. 33-36.

3. Бродович Т.М. Створення лісонасіннєвої бази дугласової ялиці в Карпатах / Т.М. Бродович, Я.М. Шляхта // Лісове господарство, лісова, паперова і деревообробна промисловість. Зб. наук.-техн. праць. – 1980. – № 2. – 11 с.

4. Гузь М.М. Генетичні ресурси псевдотсуги Мензіса (Pseudotsuga menziesii (Mirb.) Franco) в Україні / М.М. Гузь, Р.А. Ярощук, Р.М. Гречаник // Наук. вісн.: Зб. наук.-техн. праць НЛТУ України. – Львів: НЛТУ, 2011. − Вип. 21.14 – С. 15-22.

5. Дебринюк Ю.М. Ріст і продуктивність Pseudotsuga menziesii (Mirb.) Franco у лісових культурах українського Розточчя / Ю.М.Дебринюк // Наук. вісн. УкрДЛТУ, 2003. – Вип. 13.2. – С. 21-32.

6. Лось С.А. Ріст і стан 7-річних потомств кращих дерев псевдотсуги Мензіса на північному сході України / С.А. Лось, В.Г. Григорьєва, О.М. Касай // Інтродукція, селекція та захист рослин. – 2009. – Том. 2. – С. 34-39.

7. Штогрин А.С. Лісівничо-селекційні особливості псевдотсуги Мензіса (Pseudotsuga Menziesii (Mirb.) Franko) в насадженнях Українських Карпат: : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: спец. 06.03.01. “Лісові культури та фітомеліорація” / А.С. Штогрин. – Львів, 2017. – 20 с.

8. Ярощук Р.А. Особливості розмноження псевдотсуги Мензіса насінним способом: тези 62-ої науково-технічної конференції професорсько-викладацького складу, наукових працівників, докторантів та аспірантів / Р.А. Ярощук, М.М. Гузь. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2012. – С. 117-119.